

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิจัย : การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา : กรณีเครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

ชื่อ-สกุล ผู้ทำวิจัย : สุริยา เหมตะศิลป์ และ คณะวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

ปีที่พิมพ์ 2551

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา : กรณีเครือข่ายวิจัยการศึกษา ภาคใต้ตอนล่าง วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้ 1.1) เพื่อเสริมพลังอำนาจบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาแม่ข่าย เครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับจังหวัด และท้องถิ่น ด้านการแสวงหากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาและนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน 1.2) เพื่อวางแผนให้สถาบันอุดมศึกษาแม่ข่ายดำเนินการเสริมพลังอำนาจแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่อยู่ในเครือข่ายวิจัย ทำการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา และกลยุทธ์หรือนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียน 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์หรือนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนแก่รัฐบาล สถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 6 จังหวัด ของพื้นที่เครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่างได้แก่ จังหวัดสงขลา : โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร จังหวัดสตูล: โรงเรียนกำแพงวิทยา จังหวัดพัทลุง : โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดปัตตานี : โรงเรียนเมืองปัตตานี จังหวัดนราธิวาส: โรงเรียนอนุบาลนราธิวาส และ จังหวัดยะลา : โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 2

การดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ใช้กลยุทธ์เครือข่ายวิจัยที่ให้มีเครือข่ายย่อยแต่ละจังหวัดให้สมาชิกเครือข่ายได้ร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สมาชิกทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนและเป็นพหุภาคีกันในการดำเนินการวิจัยร่วมกัน มีการ

เสริมพลังอำนาจให้กับสมาชิกเครือข่ายเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยด้วยตนเองในสถาบันการศึกษาของตนเอง ให้มีการบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนของพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาค่านิยม เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเกิดค่านิยม (valuing process) หรือนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา และนวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นตามแต่ที่สถานศึกษาได้พิจารณาเลือก

ผลการดำเนินงานวิจัยพบว่า ผลการขับเคลื่อนของเครือข่ายวิจัยด้านความรู้ความสามารถของสมาชิกเครือข่ายวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการเข้าร่วมโครงการวิจัยกับเครือข่าย สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีค่านิยมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเครือข่ายย่อยหรือสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการวิจัยของทั้ง 6 จังหวัด สามารถดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ปรากฏผลการวิจัย จำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยกระบวนการเกิดค่านิยม (valuing process) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร จังหวัดสงขลา : เครือข่ายย่อยจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนมิติด้านสิ่งแวดล้อม ค่านิยมแกน การมีแบบแผนการดำรงชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสิ่งแวดล้อม หรือมิติด้านสังคม ค่านิยมแกน การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ฯลฯ หรือมิติด้านวัฒนธรรม ค่านิยมแกน ความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เขียน พูด ฟังและดู หรือมิติด้านเศรษฐกิจ ค่านิยมแกน การใช้แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเกิดค่านิยมเข้าไปในวงจรการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการดังกล่าวอย่างเชื่อมั่นได้

2. การพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนกำแพงวิทยา : เครือข่ายย่อยจังหวัดสตูล ผลการวิจัย พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน มิติด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมไทยด้านคุณธรรม ความเสียสละ มิติด้านสังคม ด้านความเป็นประชาธิปไตย มิติ

ด้านวัฒนธรรม การมีทักษะ ค่านิยม ในการมีส่วนร่วม การร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านคุณธรรม ความประหยัด คุณลักษณะด้านคุณธรรม ความมีวินัย ด้านคุณธรรม ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบ ความกตัญญู และการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างเชื่อมั่นได้

3. การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แบบยั่งยืน ด้านค่านิยมความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมเชิงบูรณาการ : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านค่านิยมความเป็นไทย (จิตอาสา ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ภูมิคุ้มกัน มารยาททางสังคม และรักสันติ) หลังใช้กระบวนการสร้างค่านิยมเชิงบูรณาการ สูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้

4. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของโรงเรียนเมืองปัตตานี : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านความรับผิดชอบ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสนใจใฝ่รู้ หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สื่อประสมสูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้

5. นวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร ด้านความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความกตัญญูกตเวที และความรับผิดชอบ ด้านการเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย หลังการใช้นวัตกรรมแบบฝึกพัฒนาวินัยเสริมกิจกรรม เล่านิทานสูงกว่าก่อนการใช้นวัตกรรมอย่างเชื่อมั่นได้

6. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “การเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย” ของนักเรียนคณะราษฎรบำรุง 2 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้

โดยสรุปก็คือ ครูนักวิจัยหรือสถานศึกษาทั้ง 6 เครื่องข่ายย่อย ได้บูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน และเลือกนวัตกรรมการหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณา
กลั่นกรองด้วยหลักวิชาการให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นไปทางจิตพิสัยที่
เป็นค่านิยมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงทำให้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล และนวัตกรรมมีประสิทธิผล